

NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING

STATSBUDSJETTET 2026

UTTALELSE

Til: Stortingets familie- og kulturkomité

Kopi: Kultur- og likestillingsdepartementet

Dato: 27.10.2025

Nedenfor følger høringsuttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) til regjeringens [budsjettforelegg for 2026](#).

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Foreningen representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede virksomheter. Våre 50 medlemmer består av programmerende og produserende teatre, scener, orkestre, musikkensembler og kor, samt andre virksomheter med annen særlig tilknytning til bransjen.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjeltén
direktør

OPPSUMMERING

NTO ber om at Stortinget bidrar til

- At den nødvendige gjenopprettelsen av rammetilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjonene, som budsjettforslaget signaliserer, gjennomføres og forsterkes etter det siste tiåret med systematisk nedbygging av institusjonsøkonomien.
- At kommuner og fylkeskommuner sikres økonomiske rammer som setter dem i stand til å ta det ansvaret de har for den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjoner, og at dette ansvaret følges opp gjennom en styrket dialog mellom forvaltningsnivåene, med den nye kulturloven som rammeverk.
- At Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport følges opp gjennom en styrking av det statlige tilskuddet til Kvéniteatteri, og ved at staten supplerer Sametingets bevilgninger til Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Áarjelhsaemien Teatere.
- At de positive endringene i postplasseringer følges opp med at tilskuddet til alle de varige musikk- og scenekunstinstitusjonene samles på kap. 323, og sikres tilskudd som navngitte mottakere direkte på statsbudsjettet.
- At det uforklarte kuttet i tilskuddet til Skuespiller- og danseralliansen reverseres.

I tillegg til disse hovedprioriteringene mener vi at Norsk kulturfond bør styrkes, og at forslaget om å avvike tilskuddet til Norsk publikumsutvikling bør reverseres.

NØDVENDIG OPPTRAPPINGSPLAN

Vi ber om at den nødvendige gjenopprettelsen av rammetilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjonene, som budsjettforslaget signaliserer, gjennomføres og forsterkes etter det siste tiåret med systematisk nedbygging av institusjonsøkonomien.

Reell lønns- og priskompensasjon

NTO er fornøyd med at musikk- og scenekunstinstitusjonene for første gang på mange år får reell lønns- og priskompensasjon, det vil si en generell justering av rammetilskuddet på om lag 3,6 %, tilsvarende regjeringens egne forventninger til lønns- og prisstigning.¹

Dette er det viktigste kulturpolitiske grepet for å sikre den nasjonale infrastrukturen av uavhengige og forskjelligartede musikk- og scenekunstinstitusjoner over hele landet, og må være bunnplanken i en nødvendig opptappingsplan.

Vi merker oss likevel at noen av virksomhetene som mottar tilskudd over kapittel 320 post 74/75, ikke fullt ut kompenseres for lønns- og prisvekst. I stedet rammes disse av en uforklart realnedgang i tilskuddet på om lag én prosent, mens tilskuddet til Kloden teater ikke er justert for lønns- og prisvekst i det hele tatt.

¹ Musikk- og scenekunstinstitusjonene er arbeidsintensive virksomheter hvor mesteparten av budsjettet går med til faste kostnader i form av lønn og honorarer til kunstnere og andre nødvendige funksjoner. For NTOs medlemsmasse betyr det at utgifter til lønn/honorar representerer rundt 70 % av det totale driftsbudsjettet eller mer, mens utgifter til kjøp av varer og tjenester representerer rundt 30 %. Regjeringen legger i Prop. 1 S (2025-2026) til grunn en lønnsvekst på 4 prosent og en prisvekst på 2,2 prosent. Gitt en vektning på 70/30 for hhv. lønn/KPI for NTOs medlemmer tilsier dette en økning på om lag 3,6 % for 2026, tilsvarende budsjettframleggets generelle justering av institusjonenes rammetilskudd.

Gledelige økninger

I tillegg til generell justering inneholder budsjettet gledelige økninger i driftstilskuddet til flere orkestre, teatre og region- og distriktsoperaer for å styrke drift og kunstnerisk aktivitet, og til å dekke økte kostnader ved enkelte institusjoner som skal ta i bruk nybygg. Sammen med en kjærkommen styrking av operativitet i Norge, er det også positivt at den regionale infrastrukturen for profesjonell dans styrkes.

Samlet bidrar dette til å styrke uttrykksmangfoldet og viktige kompetansemiljø med stor betydning for det stedlige kulturlivet, livsvilkår og bolyst.

Gjenoppbygging av institusjonsøkonomien

Overordnet sett leser vi budsjettframlegget som en fortsettelse på en helt nødvendig opptrappingsplan med årlige reelle økninger i bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjonene, for på sikt å gjenopprette institusjonsøkonomien etter det siste tiårets nedbygging.

Effektene av de akkumulerte årlige realkutten har rammet kjernevirksomheten direkte i arbeidsintensive musikk- og scenekunstinstitusjoner, hvor økonomien i all hovedsak er knyttet til kunstnerisk produksjon og dermed til å lønne kunstnere og annet kunstfaglig personale.

En gjenoppbygging er nødvendig for å sette institusjonene i stand til å ta kunstnerisk risiko, utvikle kunsten og samtidig formidle bredt til et sammensatt publikum. En slik opptrapping er også viktig for å opprettholde arbeidsplasser for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere, og for å sikre institusjonenes programmeringsøkonomi slik at samarbeidet med frittstående kunstnere og kompanier kan videreutvikles.

NTO er glad for at regjeringen i urolige tider anerkjenner den verdien kunst og kultur har for samfunnsutviklingen og et levende demokrati, og så tydelig bekrefter musikk- og scenekunstinstitusjonenes betydning for den lokale produksjonen og som et fundament i norsk kulturliv.

KOMMUNENES OG FYLKESKOMMUNENES ANSVAR

Vi ber om at kommuner og fylkeskommuner sikres økonomiske rammer som setter dem i stand til å ta det ansvaret de har for den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjoner, og at dette ansvaret følges opp gjennom en styrket dialog mellom forvaltningsnivåene, med den nye kulturloven som rammeverk.

Kulturloven som rammeverk

Alle forvaltningsnivåene har et delansvar for å sikre den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjoner. Dette ansvaret er tydeliggjort i den nye [kulturloven](#), hvor formålet knyttes eksplisitt til den grunnlovfestede forpliktelsen som offentlige myndigheter har for å sikre infrastrukturen for fri ytring ([Grunnloven § 100 \(6\)](#)). I tillegg er det gjort endringer i loven som skal sikre særskilt at kommunene/fylkeskommunene tar det kulturpolitiske ansvaret som de har.

Prioriteringer i presset kommuneøkonomi

Det er med stor bekymring vi erfarer at noen kommuner og fylkeskommuner likevel ikke prioriterer å ta dette ansvaret. Staten må være en garantist for infrastrukturen, men kommunene og fylkeskommunene må samtidig ta sin del av ansvaret selv innenfor en presset kommuneøkonomi.

Uholdbart for Arktisk filharmoni

De regionale tilskuddspartene (Troms, Nordland og Finnmark fylkeskommune /Tromsø og Bodø kommune) har varslet at de ikke har til hensikt å følge opp sin andel av tilskuddet til Arktisk filharmoni i 2026. Dette skjer etter at staten økte sitt tilskudd med 10 mill. kroner i 2024, et nivå som ble videreført i 2025.

Arktisk filharmoni er omfattet av ordningen med faste fordelingsnøkler vedtatt av Stortinget, der det er en forutsetning for statstilskuddet at det offentlige tilskuddet til institusjonen fordeles mellom tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen. Når regionen ikke følger opp sin andel, foreslår dermed departementet å redusere statstilskuddet med tilsvarende 10 mill. kroner i 2026.

Dette setter Arktisk filharmoni i en uholdbar situasjon. Institusjonen er fortsatt under oppbygging, 16 år etter Stortingets vedtak i 2009 om at Nord-Norge skulle få et symfoniorkester på linje med landets øvrige regioner.

Vi forventer at staten og de regionale partene raskt finner en løsning til det beste for institusjonen, regionen og publikum, samtidig som den sikrer finansieringssystemet og dermed de langsiktige rammevilkårene for den nasjonale institusjonelle infrastrukturen.

OPPFØLGING AV SANNHETS- OG FORSONINGSKOMMISSJONENES RAPPORT

Vi ber om at Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport følges opp gjennom en styrking av det statlige tilskuddet til Kvéniteatteri, og ved at staten supplerer Sametingets bevilgninger til Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Áarjelhsaemien Teatere.

Som en del av forsonings- og reparasjonsarbeidet etter den uretten som er begått, er det avgjørende å bygge opp og styrke vilkårene for disse tre institusjonene til likeverdig utvikling og samhandling med andre institusjoner og virksomheter.

En slik styrking vil bidra direkte til [Sannhets- og forsoningskommisjonens](#) forslag til tiltak under pilar 3: Kultur om en omfattende og langsiktig nasjonal satsing på samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur, og en styrking av de økonomiske rammene for samiske, kvenske og skogfinske kulturinstitusjoner. I tillegg er dette internasjonalt orienterte institusjoner. Det betyr at en styrking av disse virksomhetene også vil bidra til «en styrking av det grenseoverskridende samarbeidet om samisk, kvensk og skogfinsk kultur» som kommisjonen tar til orde for.

Vi forventer en styrking av disse tre institusjonene allerede i 2026, all den tid Stortinget har bedt regjeringen «om å følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 og komme tilbake til Stortinget med forslag til prioriteringer i statsbudsjettet for 2026», jf. [Stortingets behandling av rapporten](#) 12. november 2024 vedtak 23.

POSITIV OPPRYDDING

Vi ber om at de positive endringene i postplasseringer følges opp med at tilskuddet til alle de varige musikk- og scenekunstinstitusjonene samles på kap. 323, og sikres tilskudd som navngitte mottakere direkte på statsbudsjettet.

Viktige postflyttinger

NTO er tilfreds med at Kulturdepartementet fortsetter oppryddingen i statsbudsjettets kapitler og poster og foreslår å flytte tilskuddene til Østfold Internasjonale Teater og Unge Viken Teater til kap. 323, post 70 og samtidig styrker disse institusjonene.

Vi leser disse endringene i postplasseringer som viktige steg i riktig retning av at tilskuddene til alle musikk- og scenekunstinstitusjonene etter hvert samles på kap. 323 *Musikk og scenekunst*.

Vesentlige kjennetegn ved disse institusjonene er at de eksisterer uavhengig av kunstneren /kunstnerne som etablerte virksomheten, og har en skiftende kunstnerisk ledelse på åremål. Innenfor ulike, egendefinerte kunstneriske profiler, ivaretar hver enkelt av institusjonene et bredt spekter av kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk, som formidles til et stort og sammensatt publikum. I et dynamisk samspill bidrar disse institusjonene dermed samlet til

utviklingen av musikken og scenekunsten og mangfoldet av kunstnerskap, talenter og teaterfaglig kompetanse i Norge.

Disse institusjonene inngår i den samme nasjonale infrastrukturen av selvstendige og forskjelligartede institusjoner som utgjør fundamentet for produksjon og formidling av musikk og scenekunst over hele landet, og bidrar samlet til å nå de kulturpolitiske målene som begrunner tilskuddet til de institusjonene som i dag mottar tilskudd på kap. 323 post 70.

Kulturfondet

For å sikre armlengdeprinsippet, er det etter vårt syn også riktig å løfte virksomheter som er organisert rundt et personlig kunstnerskap ut av statsbudsjettet som navngitte mottakere. Verken den pressede økonomien i Kulturfondet eller innretningen av ordningene i fondet, kan legitimere at politikere tar beslutninger som skal være basert på kunstnerisk og kulturfaglig skjønn, og dermed bryter dette lovfestede prinsippet.

Det politikere *kan* gjøre er derimot å bidra at en slik opprydding ledsages av en *styrking* av Kulturfondet slik at Kulturrådet gis økonomisk og faglig handlingsrom til å sikre nødvendig bredde og fleksibilitet i Kulturfondets tilskuddsordninger på musikk- og scenekunstmrådet samlet sett.

SKUESPILLER- OG DANSERALLIANSEN

Vi ber om at det uforklarte kuttet i tilskuddet til Skuespiller- og danseralliansen reverseres.

Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA) er en velfungerende og treffsikker modell i et differensiert arbeidsmarked med ulike tilknytningsformer. SKUDA har et kulturpolitisk formål som imøtekommer bransjens behov for fleksibel arbeidskraft og bidrar til å stabilisere skuespilleres og danseres yrkessituasjon som er preget av midlertidige ansettelser og oppdrag. Gjennom ansettelse i SKUDA får skuespillerne og danserne kontinuitet og forutsigbarhet i kunstnerkarrieren, i tillegg til kompetanseheving, kollegialt fellesskap og styrkede sosiale rettigheter.

Vi vil også understreke den verdien SKUDA har som en pådriver for mangfold, inkludering og representasjon i scenekunsten, herunder for likestilling av kunstnere med funksjonsnedsettelse i scenekunstheltet.

NORSK PUBLIKUMSUTVIKLING

Vi mener at forslaget om å avvile tilskuddet til Norsk publikumsutvikling (NPU) bør reverseres for å sikre videre drift.

NPU gir tilgang til verdifull bransjeinnsikt og unike analyseverktøy som styrker kunnskapsgrunnlaget for institusjonenes langsiktige og strategiske arbeid med å senke terskelen for deltakelse, nå nye publikumsgrupper og fremme mangfold og inkludering på tvers av kunst- og kulturfeltene.

Vi vil særlig fremheve betydningen av å bevare en slik selvstendig kunnskapsprodusent som svarer på bransjens egne behov for innsikt og analyser, uavhengig av Kulturdirektoratets tilskuddsforvaltning og styringsdialogen mellom myndighetene og institusjonene.